

NADMORSKI PARK KRAJOBRAZOWY

Mikołajek nadmorski uznawany jest za symbol polskiego wybrzeża. Motyw kwiatu mikołajka jest obecny w tradycyjnej sztuce użytkowej Kaszub – w hafcie, zdobnictwie ceramicznym a nawet wzornictwie monet i herbów. Charakterystycznym elementem puckiej szkoły haftu kaszubskiego jest właśnie kwiat mikołajka nadmorskiego, który obok fali morskich i sieci rybackich podkreśla nadmorski charakter regionu, z którego wywodzi się ta szkoła. Wizerunek mikołajka znajduje się w herbach miejscowości Dziwnów, Żelistrzewo i Ustronie Morskie.

motyw mikołajka w hafcie kaszubskim

Legenda o Mikołajku

Żył kiedyś nad brzegiem morza swawolny chłopiec o imieniu Mikołajek. Był bardzo wesołym chłopcem, lubił płać figle rybakom i poszukiwaczom bursztynu. Nikt długo nie gniewał się na niego za te żarty dopóki nie wpadł na pomysł splecania figla samej żonie Neptuna - Salacji, bogini słonych wód, która przybyła wraz z nimfami na plażę by zażyć kąpeli słonecznej. Mikołajek przeczekał w ukryciu aż cały orszak oddalił się od brzegu, wyskoczył szybko i wszystkie szaty nimf i złote szaty bogini schował w pobliskie zarośla. Po zakończeniu kąpeli dość długo szukano okryć. Bardzo rozgniewało to Salację. Wezwała ona Neptuna by ten ukarał przykładnie psotnika. Tym razem Neptun nie darował mu i za karę przemienił go w piękną roślinę, którą ludzie potem będą zrywać i w ten sposób zadawać mu przez wieki straszne cierpienia. Zaklęcie to przestanie działać dopiero wtedy, gdy przez cały rok nikt na całym wybrzeżu nie zerwie choćby najmniejszej części rośliny.

Herb Żelistrzewa

Herb Dziwnowa

Herb Ustronia Morskiego

NADMORSKI PARK KRAJOBRAZOWY

ul. Merkleina 1, 84-120 Władysławowo
tel./fax. (58) 674 06 85, www.npk.org.pl, npk@pomorskieparki.pl

MIKOŁAJEK NADMORSKI
Eryngium maritimum

Mikołajek nadmorski jest jedną z najpiękniejszych roślin występujących na wybrzeżu Bałtyku, niestety coraz rzadszą w nadmorskim krajobrazie. Jest to wieloletnia roślina zielna (bylina) rosnąca na piaszczystych wydmach nadmorskich, doskonale przystosowana do życia w niesprzyjających warunkach jakie panują na wydmowym brzegu morskim. Podłoże jest tu skrajnie ubogie w sole mineralne i bardzo słabo ustabilizowane, dlatego mikołajek nadmorski wytwarza bardzo długi system korzeniowy zapewniający mu doskonałe umocowanie w podłożu i skuteczne zaopatrzenie w wodę. Liście i łodygi mikołajka pokryte są woskowym nalotem chroniącym przed nadmierną utratą wody i zgorzelą słoneczną. Nadaje on roślinie charakterystyczny srebrzysto-zielony kolor. Na szczycie łodygi wyrastają jasnoniebieskie kwiaty, a liście są twarde, koleczaste z wyraźnym białym unerwieniem. Łodyga mikołajka posiada liczne rozgałęzienia, nadając roślinie pokrój półkolistej kępy sięgającej do 70 cm wysokości.

Gatunek ten najczęściej rozmnaża się wegetatywnie poprzez zdrewniałe i silnie rozgałęzione kłocze, z którego po fragmentacji wyrastają nowe osobniki. Mikołajek rzadko rozmnaża się z nasion, ponieważ jednoroczne, słabo ukorzenione siewki mają nikłe szanse na przetrwanie w trudnych wydmowych warunkach.

W Polsce mikołajek nadmorski występuje wyłącznie wąskim pasie wybrzeży wydmych, wzdłuż całej linii brzegowej Bałtyku.

Głównym zagrożeniem dla tego gatunku jest niszczenie jego naturalnych siedlisk w wyniku sztucznej stabilizacji wydm, wprowadzaniu technicznych umocnień brzegu oraz nasadzeń obcych gatunków drzew i krzewów. Zmniejszanie jego liczebności związane jest również z olbrzymią presją turystyczną, na jaką narażone są miejscowości nadmorskie. Zrywanie i wydeptywanie znacznie przyczyniło się do zaniku stanowisk tego gatunku. Mikołajek, ze względu na swój dekoracyjny wygląd, jest często zrywany przez turystów jako kolejna „pamiątka z nadmorza”. W efekcie mikołajek nadmorski z rośliny częstej i rozpowszechnionej, w niedługim czasie, stał się gatunkiem zagrożonym wyginięciem i **obecnie objęty jest ścisłą ochroną gatunkową.**

Mikołajek nadmorski zasługuje na szczególną troskę ze względu na bardzo dużą wartość przyrodniczą, jaką stanowi dla terenów nadmorskich oraz naszej rodzimej flory. Warto także pamiętać, że jest on na stałe wpisany w obyczaje i świadomość mieszkańców oraz miłośników polskiego wybrzeża, dlatego nie można pozwolić by zniknął z naszego krajobrazu.

Zdjęcia i opracowanie: NPK

dofinansowano ze środków WFOŚiGW w Gdańsku

